

Visse lande har ingen regler om tilladelse som forudsætning for indbringelse af sager for den øverste domstol. Bl.a. for at begrænse sagspresset i den øverste instans er der i stedet f.eks. opstillet faste kriterier for, på hvilket grundlag og i hvilke sager, der kan ske *indbringelse* for Højesteret ved appel (f.eks. i Belgien, Spanien og Italien).

Også adgang til behandling af appelsager ved en særlig *summarisk proces* forekommer (f.eks. Tyskland).

Endelig kan det nævnes, at en begrænsning af den *prøvelse*, som den højeste retsinstans kan foretage af underinstansens afgørelser, kan medvirke til at begrænse antallet af appelsager. Dette må således antages at være tilfældet ved de såkaldte kassationsdomstole i f.eks. Holland og Frankrig.

Vedrørende nærmere oplysninger om forholdene i de andre europæiske lande henvises til betænkning 1222/1991, s. 40 ff.

4. Retsplejerådets betænkning.

4.1. Indledning.

På baggrund af folketingsbeslutningen anmodede Justitsministeriet som nævnt i afsnit 1.5. den 23. august 1989 Retsplejerådet om at foretage en gennemgang og vurdering af forskellige muligheder for overførelsen af kompetencen til at meddele 3. instansbevilling i borgerlige sager og i straffesager til en myndighed, der ikke ligger inden for den udøvende magts område.

Retsplejerådet afgav i maj 1991 betænkning nr. 1222/1991 om 3. instansbevillinger og andre procesbevillinger. Retsplejerådet har ikke fundet at burde tage stilling til, hvorvidt kompetencen til at meddele 3. instansbevilling bør flyttes fra Justitsministeriet eller ej. Rådet har således heller ikke fundet anledning til at redegøre for de fordele, der kan være forbundet med at lade kompetencen til at træffe afgørelse i 3. instansbevilling forblive i Justitsministeriet, og ej heller til at foretage en afvejning heraf i forhold til de andre muligheder, som Retsplejerådet har undersøgt.

Retsplejerådets betænkning kan således ikke tages som en anbefaling af, at kompetencen fjernes fra Justitsministeriet, men indeholder alene en vurdering af, hvorledes en overførelse af kompetencen i givet fald skal ske.

I betænkningen foreslår Retsplejerådet, at kompetencen til at meddele 3. instansbevillinger i såvel straffesager som civile sager i givet fald overføres til Højesteret. Rådet foreslår endvidere, at kompetencen til at meddele 2. instansbevillinger i mindre straffesager og mindre civile sager og kompetencen

til i civile sager at meddele tilladelse til appel efter appelfristens udløb, overføres fra Justitsministeriet til domstolene.

Nedenfor refereres Retsplejerådets overvejelser vedrørende de forskellige sagsområder.

4.2. 3. instansbevillinger.

Retsplejerådets overvejelser har her været koncentreret om en kompetenceoverførelse til Den Særlige Klageret, et særligt råd eller navn eller til domstolene.

4.2.1. Den Særlige Klageret.

Den Særlige Klageret behandler og påkender begæringer om genoptagelse af en straffesag i tilfælde, hvor ankemulighederne efter lovens almindelige regler er udtømt eller udelukket, jf. retsplejelovens §§ 975-987, kæremål vedrørende udelukkelse af en forsvarer, jf. § 737, og sager om disciplinær forfølgning mod dommere m.fl.

Klageretten består af 3 faste medlemmer, som skal være henholdsvis en højesteretsdommer, en landsdommer og en byretsdommer. Ved behandling af en ansøgning om genoptagelse af en straffesag og ved behandling af kæremål vedrørende udelukkelse af en forsvarer tiltrædes retten desuden af to personer, hvoraf den ene skal være advokat, og den anden skal være universitetslærer eller en anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Det er således efter retsplejeloven en forudsætning for at kunne være medlem af Klageretten, at man er kvalificeret gennem en anden bestemt hovedbeskæftigelse.

Den Særlige Klageret har flere gange været foreslået som et muligt alternativ til Justitsministeriet med hensyn til behandlingen af 3. instansansøgninger.

I Festskrift til Stephan Hurwitz fra 1971 rejste professor W. E. von Eyben spørgsmålet om at henlægge kompetencen til at meddele ekstraordinære procesbevillinger i straffesager til Den Særlige Klageret. Von Eyben anførte i den forbindelse, at det derved ville blive overladt til Klageretten at vurdere, hvorvidt en genoptagelse eller en anke er den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde til bedømmelse af det foreliggende spørgsmål.

Dette synspunkt blev herefter behandlet af Retsplejerådet i betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager.

Retsplejerådet fandt dengang ikke, at de af W. E. von Eyben anførte synspunkter burde føre til, at kompetencen til at meddele 3. instansbevilling i straffesager skulle overføres til Klageretten.